

Ն Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ԼՈՒՅՍԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ

Սուրբ Հարության տոնն է այսօր, Ջատիկ: Եկեղեցու սրբապան բեմերից հնչում է դարձյալ կյանքի և լույսի մեծ ավետիսը՝ «Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց»:

Մեր մտածումներն ու պացցումները նորից թևածում են Քրիստոսի թափուր բայց լույս գերեզմանի շուրջ, որտեղ «ի կոյս վիմէն» բացվում է մեծ արշալույսը մարդկանց փրկության, հոգևոր ապատության, բարոյական վերածննդյան:

«Այսօր է զոր արար Տէր, եկայք ցնծացուք և ուրախ լիցուք ի սմա» (Սաղմ. ՃԺԸ 24):

Հին կրոնների պատմությունը և ժողովուրդների բանավոր ստեղծագործությունները հարուստ են եղել հարության մշուշոտ գաղափարներով:

Միայն քրիստոնեական կրոնն է, որ Քրիստոսի հարությանը, անորոշ այդ գաղափարները դարձրեց ճշմարտություն՝ Քրիստոսի իսկ վկայությամբ. «Ես իսկ եմ յարութիւն և կեանք. որ հաւատայ յիս, թէպէտ և մեռանի, կեցցէ» (Յովհ. ԺԱ 25):

«Այսօր մահը իր վախճանին կհասնի հարության հաղթանակով և կյանքի լույսը, գերեզմանի քարերը ճեղքելով, թո՛ւք կանոն դեպի երկինք ու կճառագայթե հորիվոնէ հորիվոն, լուսավորելով աշխարհը ամբողջ և հոգիները մարդոց», — ասում է Վեհափառ Հայրապետը Իր այս տարվա պատկական քարոզի մեջ:

Հարության տոնը քրիստոնյա աշխարհի մեծագույն և համաժողովրդական տոնն է:

Եկեղեցին ունի, հարության հրաշալի դեպքին նվիրված, տոնական օրերի մի ամբողջ շրջան, որ սկսվում է Ծաղկապարզից և շարունակվում է մինչև հոգեգալուստ:

64 օր ընդգրկող Հարության այս ժամանակաշրջանը հայ հավատացյալի համար միաժամանակ գարնան տոն է: Ծաղկապարզ, Ջատիկ, Կանաչ և Կարմիր կիրակի ցույց են տալիս և նշում, որ այս հորջորջումները «ամենքն ալ գարնան տոնի բնապաշտական հին հանդիսավորություններ կհիշեցնեն» («Սուրբք և տոնք», 1939, Երուսաղեմ, էջ 295):

Պատահական չէ, որ տարվա բոլոր կիրակիները ևս նվիրված են հարության հիշատակին և խորհուրդին, ամեն կիրակի Յուդաբերից Ավետարանի ընթերցումով:

Ս. Հարության տոնը մարդու հոգևոր վերածննդյան, բարոյական կատարելության տոնն է, տոնը հավատի, կյանքի և սիրո:

Արդարև, Քրիստոսի հարության ավետիսը խոստումնալից սկիզբը հանդիսացավ նոր կյանքի, առավել կյանքի, և մղիչ ուժը քաղաքակրթության:

Հոգեպես և բարոյապես սնանկացած հին աշխարհը վերակենդանացավ Քրիստոսի հարության լույսով և զորությամբ. «Արի՛ որ ննջեսդ և կանգնեաց ի մեռելոց և լուսաւորեսցէ պքեզ Քրիստոս»:

Քրիստոսի հարությունը կյանքի հաղթանակն է մահվան. վրա, լույսի հաղթանակը խավարի դեմ, սիրո հաղթանակը ատելության դեմ, հավիտենականության հաղթանակը մեռելության դեմ:

«Աղամով մահը ժառանգեցինք նյութին մեջ, Քրիստոսով՝ անմահությունը, ոգիին մեջ», — ասում է պատկական Իր քարոզի մեջ Նորին Ս. Օծությունը, Պողոսյան հարապատ ոգով բայց լուրահատուկ ձևով, խտացնելով հարության մեծ խորհուրդը:

Քրիստոնեական եկեղեցին հարույթյան ավետիսով և լույսով անցավ ըստ դարերի իր փառքի ճանապարհը:

Արդարև, ինչպիսի՜ ճակատագրական դժբախտություն կլիներ մահը աշխարհի և մարդկանց համար, եթե չլիներ հարույթյան սփռարար գաղափարը, անմահության գիտակցությունը, որը լուսավորում է մահվան սարսափելի և անթափանցելի խավարը:

Առանց հարույթյան սրտապնդող գաղափարի, կյանքը իրապես կդառնար, բանաստեղծի բառերով, «Աստծու ծաղրը», իսկ աշխարհ՝ «արցունքի հովիտ»:

Հարույթյան վարդապետությունը քրիստոնյա մտածողության հիմնաքարն է: Քրիստոսի մահն ու հարությունը Եկեղեցու քարոզության ուղն ու ծուն են կապում: Որքա՜ն ճիշտ և իրավացի էր Պողոս առաքյալը երբ գրում էր. «Եթե Քրիստոս չիցե յարուցեալ, ընդունայն է քարոզութիւնն մեր, ընդունայն են և հաւատքն ձեր» (Ա. Կորնթ. ԺԵ 14):

Քրիստոսի հարությունը պատմության մեջ նոր շարժման, նոր կյանքի, բարձրագույն բարոյականի հիմքը դրեց գալիք բոլոր սերունդների համար: «Քրիստոնեությունը հաղթանակի կատար մըն է, մարդկային կյանքի մեջ բարոյական կարգի մը հաստատման ճանապարհին վրա», — ասում է Վեհափառ Հայրապետը: Հարուցյալ Փրկիչը հեղաշրջեց պատմության ընթացքը, նոր և լուսավոր կյանքի ուղիներ բացեց մարդկության հոգևոր և բարոյական կատարելության համար, և համամարդկային գաղափարներով իմաստավորեց կյանքի նշանակությունը:

Դարերով մարդկության գերագույն իղձն է եղել ապրել, ապրել հավերժորեն, հույսով նայել անվախճան կյանքի հորիզոններին:

Արդարև, մարդը չի ստեղծվել այս անցավոր, այս տառապալից կյանքի համար, և գերեզմանով չի վերջանում նրա կյանքը: Երկրավոր կյանքը և գերեզմանը գրավական են հարույ-

թյան, որովհետև մարդը ծնվել է ստեղծագործելու և հավերժորեն ապրելու համար:

Հարույթյան տոնը անվախճան կյանքի տոնն է: Այսօր էլ աշխարհը, իր հոգևոր հավասարակշռությունը, հոգեկան խաղաղությունը վերագտնելու համար, իր ամենօրյա մտահոգությունների, որոնումների և տագնապների մեջ, ավելի քան երբեք կարիքն ունի հարույթյան ոգեշնչող, ապրեցնող լույսին և պատգամին:

«Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց, մահուամբ զմահ կոխեաց և յարութեամբն իւրով մեկ վկեանս պարգևեաց»:

Քրիստոսի Հարության տոնը, իր սրբազան խոհերով, ամենից շատ խոսում է նաև քրիստոնյա հայ մարդու սրտին: Ջատիկը հարույթյան տոնն է գերազանցապես, մեր ազգային, եկեղեցական վերածննդի տոնը: Հայ հավատացյալ ժողովուրդը, Քրիստոսի հրաշափառ Հարության տոնի մեջ, ամեն տարի տոնել է ի՞ր հարության տոնը, ի՞ր փրկության տոնը:

«Հայ ժողովուրդ, ահավասիկ օր ուրախության, ահավասիկ օր հաղթության: Ահավասիկ նորեն Ջատիկ է այսօր, նորեն Քրիստոսի հարության տոնն է այսօր, և Ս. Էջմիածնեն՝ Հայոց Հայրապետը ձեզի ամենուղ ողջո՛ւյն և օրհնություն կբաշխե՝ վերաշինված Մայր հայրենիքեն, խաղաղ ու ապահով, շեն ու ծաղկած Մայր Հայաստանեն», — ասում է Վեհափառ Հայրապետը:

Ս. Հարության տոնի ամթիվ, սրտագինս շնորհավորում ենք հայ ժողովրդի եկեղեցական այս տոնը մաղթելով, որ հարուցյալ Տերը խաղաղության, բարգավաճման մեջ պահի և պահպանի Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի գլխավորությամբ, և Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի առաջնորդությամբ՝ Աստուծո փառքի և մեր ժողովրդի մխիթարության համար:

Շնորհավոր Ս. Ջատիկ:

«Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց»:

